

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.40
Pol leta „ 2.20
Četrt leta „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „postavitvah“ se plačuje za navadno tistopostopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „trgih krom“ na starem trgu in v nanski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Via Ascoli 8, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri opravištvu.

Deželni zbor.

Prvo seje 16. avgusta odprl je deželni glavar, vzvišeni gospod Franc grof Coronini z naslednjim govorom:

„Kot zvest podložnik presvitlega cesarja pokoren sem povelju, ki mi je odločilo častno mesto, katero zasedajoč pozdravljam Vas, častivredni gospodje, prav srčno.“

„Nisem s cela novak v javnem življenju in upati smem, da Vam niso neznanja moja načela, katera odkritosrčno izjavljam, kadar je treba.“

„Na tem mestu nalog mi je pred vsem, da vodim z vso nepristransko obravnavo visokega zbora. Prosim Vas, bodite zagotovljeni, da prepričan o svoji dolžnosti in podoben po vzgledu onega moža, ki je v ravnokar pretekli dobi izvrstno zasedal to mesto, vestno bom skrbel, da izpolnim to svojo nalogo. Ravno tako bo mi skrb, da posvetim vse svoje revne moči, kolikor je mogoče uspešnemu avtonomnemu oskrbovanju naše dežele.“

„Da dosežemo stavljeni cilj, mi je neobhodno potrebna krepka Vaša pomoč. Prepričan sem, da je ne prosim od Vas zastoj: trdno se nadejam, da goriški zbor se bo tudi dalje odlikoval s tem, da se bo ogibal brezuspešnih srditih narodnih bojov, in da kot zvesti tolmachi modrega razuma našega ljudstva, katerega vedenje more tudi v tem oziru služiti za vzgled drugim, bote vsi složno reševali prasanja, ki pridejo od vlade, ali katere stavi zbor iz svojega nagiba.“

„Vsaj gre tukaj za blagostanje, za dušni in gnotni napredek naših sodeželanov, ki so nas počastili s svojim zaupanjem, za večji razvitek ljube naše domovine, posredno pa tudi za srečo širnega cesarstva, s čegar usodo je goriška dežela nezrušljivo združena uže skoraj 4 sto let, čegar sreča in cvetoče stanje je porok naši srečni prihodnosti.“ Potem je govoril slovenski:

„Enako srčno Vas pozdravljam, častiti gospodje poslanci naših sodeželanov slovenske narodnosti. — Jaz sem prepričan, da mi vsi, ki smo zbrani v tej deželni dvorani, ne bomo nikdar pozabili, da, kakor nam je bila skupna zgodovina od najstarejših časov do sedaj, tako so nam skupni naši gnotni in prav za prav tudi naši duševni interesi, da po svoji složnosti dokažemo, kako ljubimo vsi skupaj ne le našo lepo goriško domovino, pa (ampak) tudi celo staroslavno avstrijsko državo in kako smo vsi skupaj iskreno udani najvišjemu zastopniku te drage skupnosti, pre-

ljubljenemu in presvitlemu našemu cesarju, ki želi mir med svojimi narodi.“ Dalje je govoril italijanski:

„Da, gospoda, skupni so nam vsem čuti nerazrušljive zvestobe in udanosti do presvitlega cesarja, čuti, katere današnji Goričani so podedovali od svojih dedov in katere hočejo neomajene izročiti prihodnjim rodovom. Gotovo bo le dobro znamenje za uspešnost našega delovanja, ako po vzgledu naših prednikov izrazimo vnovič prav slovesno omenjene čute z vsklikom, ki se je pri nas pogosto slišal, z vsklikom: „Živio presvitli cesar Franc Jožef!“ (Živio in Evviva vskliknejo vsi poslanci trikrat.)

Tretja seja deželnega zbora bila je preteklo sredo, 22. avgusta ob 5. uri popoldne. Najprej se prebere zapisnik zadnje druge seje v slovenskem in italijanskem jeziku, ki se potrdi brez ugovora. Nato naznani deželni glavar peticije (prošnje), ki so došle na deželni zbor, ter obeča, da jih izroči dotičnim odsekom; bilo jih je precej veliko iz vse dežele. G. Mohorčiču, kateremu jo oče umrl, podčlil je dež. glavar odpust za osem dnij. Poslanec Dottori stavi na visoko vlado interpelacijo, podpisano od mnogih slovenskih in italijanskih poslancev, zaradi eksekucijskih nalogov davkarskih uradov v okrajnem glavarstvu gradiškem, kjer razpošiljajo eksekucijske ukaze ne samo za ostale, ampak tudi za take davke, ki po postavi se imajo tirjati še le naslednji kvartal.

Potem prešla je zbornica na dnevni red in je sprejela načrte postav, po katerih se dovoljuje, da se smejo razdeliti občinska zemljišča med občinarje v Oseku, na Banjšicah sv. Lovrenca, v Brestovici in v Klanci. Poročevalca dr. Abram in dr. J. Tonkli stavila sta nasvet, naj se sklene nujnost teh postav in naj se sprejmejo tudi v tretjem branju, kar se je zgodilo brez ugovora. Poročila bila so tiskana in vsak poslanec imel je v rokah razloge in predlog, ki se je stavljali na podlagi onih razlogov.

Dr. J. Tonkli poročal je dalje v imenu deželnega odbora o načrtu postave, ki dovoljuje, da se smejo ločiti od dosedanjih županij in ustanoviti se kot posebne županije občine: Otalež, Podgora, Bilje, Vogersko. Poslanec Dottori je načelno proti takim delitvam, ker po njegovem mnenju male občine ne morejo opravljati svojih poslov in nakladajo občinarjem nova bremena. Dr. Verzegnassi pravi, da bo glasoval za ločenje Podgore od Pevme radi oddaljenosti in ker ima Podgora sredstva, da more biti na lastnih nogah, ne pa za ločenje drugih občin. Poročevalec zagovarja na vse strani odborov predlog, na kar se

oglasil dr. Verzegnassi, da bo glasoval tudi za ločenje Otaleža. Glasovalo se je za vsak odstavek dotične postave posebej in postava je bila sprejeta v vseh njenih točkah z veliko večino glasov. Tudi glede te postave priznala se je nujnost in postava bila je sprejeta tudi v tretjem branju.

Zbor odobri odborov sklep, s katerim je podelil bivšemu učitelju Valentinu Voleriju pokojnino 200 gld., in drugi sklep, s katerim je povišal vdovi po ranjken učitelji št. Mozetiču na letnih 130 gl.—Vsa poročila (poročevalca dr. Abram in dr. J. Tonkli) brala so se v italijanskem jeziku; samo načrti postav brali so se tudi v slovenskem; deželni glavar vodil je obravnave v ital. jeziku.

H koncu utemeljeval je baron Locatelli svoj nasvet, da bi se znižala plača deželnim odbornikom od 1200 na 600 gl. Rekel je, da še v drugih večjih deželah nimajo deželni odborniki toliko odškodnine (Koroško), da deželni odbor ni v zadostni meri nadzoroval občinskega gospodarstva, vsled česar da so se našli po nekaterih občinah nerodi v gospodarstvu, in da deželno odborništvo je častno mesto, katero bi ne smelo biti združeno s plačo. Na Locatellijeve besede o deželnem odboru zapustili so dvorano dr. Pajer, Gasser in dr. Abram ter niso prišli več v sejo. Dotične besede dobijo gotovo kak oster odgovor od strani bivšega odbora. Locatellijev predlog izročil se je odseku 5 udov, katerega predsednik je dr. Maurovich, udje pa Locatelli, Kocijančič, Viljem vitez Ritter, dr. Ivančič. Dnevni red je bil s tem sklenen. Prihodnja seja bo najbrže v torek ali v sredo prihodnjega tedna. Dan in dnevni red naznani deželni glavar pismeno.

Domovinska postava.

Iz goriške okolice, 20. avgusta.

Dobro je omenila zadnja „Soča“, naj bi deželni zbor goriški na podlagi §. 20. deželne ustave za Pri. morje preiskoval, kake posledke imajo nekatere splošne postave za goriško deželo, ter naj bi stavil visoki vladi v tem oziru potrebne nasvete. „Soča“ je omenila, naj bi deželni zbor storil to posebno gledé §. 19. osnovnih postav, ki zagotavlja vsem narodom širne Avstrije jezikovo ravnopravnost v šolah, v uradu in v javnem življenju, ki je pa za slovenske dežele v mnogih ozirih le mrtva črka, ki nikogar ne gane, da bi se po njem ravnal.

LISTEK.

Slovenci in Miklošičeva sedemdesetletnica jeseni 1883.

Preteklost slovenskega naroda je neizmerno žalostna. Okolnosti v katerih je živel, ali bolje rekoč životaril počeni od Karla, ki ga zgodovina Velicega imenuje, pa do najnovejšega časa, tedaj polnih 1000 let, niso mu bile ni malo prijazne, temveč naravnost do konca sovražne. Na svoji zemlji ni bil svoj, nikoli se ni boril za se, vedno le za tujega gospoda, ki ga nikdar ni priznaval sebi ravnopravnega, temveč imel ga je le kakor nezavedno in slepo orodje svojim namenom.

Tudi šola, katero je moral Slovenec se svojimi krvavimi žulji vzdržavati, ni bila njegova, ni imela namena bistriti mu um in blažiti mu srce, temveč nameravala je le izvabiti ga iz naročja svoje matere, odtujiti ga svojemu narodu in vladiti ga za vse, kar je temu drago in sveto. Ako je hotel kaj veljati v človeški družbi, moral je zatajiti svojo mater in se pridružiti brezvestnim tlačiteljem in ošabnim gospodarjem svoje nesrečne domovine. Jedino v cerkvi je našel utopišču, samo ona mu je dajala uteho za vse gorjupe krivice. Pa tudi od te strani, od katere bi človek mogel pričakovati, da ga je vsaj vedno grelo

solnce krščanske ljubezni, brila mu je v prejšnjih časih mnogokrat ostra burja v obraz.

Vesel preblisk v teku dolzih, do zdvojnosti žalostnih stoletij bili so boji z najhujšim sovražnikom krščanstva, s krvoločnim Turkom. Za časa teh bojov bil je narod največ oprt le na-se in na svoje moči — in takrat se je ohrabil, našel je zopet sam sebe in pogumno odbijal navale največjih silnikov. Vesela znamenja narodovega življenja in delovanja v oni dobi so nam mnoge pripovedke in najlepši cvetovi našega narodnega pesništva.

Ali po teh bojih nastala je zopet dolga noč v duševnem življenju slovenskega naroda, izvzemeni kratko Trubarjevo dobo, ki je pa vznemirila bolj nemško plemstvo in več ali menj pomemčena mesta nego priprosti kmečki narod. Ta noč je trajala malo ne do našega pamtenja. Posamične zvezde, kakor na pr. Zois, Vodnik, Kopitar, Prešeren, Slomšek in dr. svetile so le v strašno temo, ki je kraljevala čez in čez. Z Vodnikom začelo se je daniti, s Preširnom je prisijalo solnce, ki pa tudi ni moglo pregnati duševnega mraka, ki je objemal ogromno večino slovenskega naroda. Posamični so si pač jeli meti zaspane oči, ali narod je še naprej spal spauje nezavednosti. Tudi v tej dobi šola narodu še ni dajala učenjakov in pisateljev — vsi tedanji pisatelji bili so samouki. Nemški in talijanski duh ležal je kakor mōra na slovenskih sinovih, zaviral jih v naravnem razvoju ter jih pritiskal na sredoje stopinje. In če je tudi časi kdo imel v sebi to-

liko duševne moči, da se je povzdignil čez navadni obzor, z večine ni pisal, ni delal svojemu narodu v prid, temveč množil je le oholemu tujcu vrste delavcev. „Lakota slave, blagá vleče pisarja drugam,“ poje Prešeren. Zatorej ni čudo, ako je rodoljubom tedanje-ga časa krvavelo srce, in so mnogi obupavali o njegovi bodočnosti. Še le z Bleiweisom in njegovimi „Novicami“ obrnila se je stvar na bolje. Narod je začel brati in se učiti, in to še o pravem času. Prišlo je leto 1848. in z njim tudi viharen političen preobrat. Gorjé Slovincem, ako bi jih to leto bilo zateklo še popolnoma neprobujene in nepripravljene!

S tem letom začenja Slovincem nova doba. Dolgo časa zaničevani in v prah teptani jezik slovenski prišel je do neke, če tudi skromne veljave in dobil je kolikor toliko pravice tudi v šoli in v uradih, če tudi se ga je na lagotnost navajena birokracija branila na vse kriplje in se ga z večine brani še danes. No navzlic temu je jezik napredoval neprestano in se za čudo hitro razvijal. Pravimo za čudo hitro. Kaj je 40 let v zgodovini kacega jezika? Neznatno majhno razdobje, in vendar kak velikanski napredek! Kdor tega ne veruje, naj vzame I. tečaj Bleiweisovih „Novic“ v roke in naj primerja njih jezik današnjemu, kakor ga pišejo prvaki naših pesnikov, kakor ga bemo v znanstvenih razpravah, pa tudi v časopisih in knjigah, namenjenih ljudstvu v pouk.

In komu smo za to največjo hvalo dolžni? Vso zaslugi za ta napredek ima mož, komur se mora vsak

Popolnoma se vjemam s „Sočinim“ nasvetom; vlada naj izvê, kake nasledke imajo za našo deželo razne postave, ki se izdajajo na Dunaji za celo državo. §. 19. osnovnih postav ima za nas slabe nasledke, ker se ne izpolnjuje; neka druga postava, ki je prav tako splošna, kakor §. 19., ima še slabše nasledke, pa zato, ker se izpolnjuje. To je ona domovinska postava, ki določuje, kje ima kdo domovinsko pravico in dosledno, kje sme zahtevati podporo, ako oboli ali oboža. — Domovinska pravica ne daje pravice voliti ali izvoljenemu biti, to pravico daje večinoma posestvo, katero ima kdo, in davek, ki ga kdo plačuje, če tudi stanuje dotičnik stalno v drugi občini in če tudi ima v drugi občini domovinsko pravico. Tudi ne stori domovinska pravica, da sme kdo kje stanovati, ker stanovati sme vsakdo, kjer hoče, samo da se more rediti. Domovinska pravica ima edino le to v sebi, da če je kdo človeški družbi nevaren, ga ne morejo izgnati iz tiste občine, kjer ima domovinsko pravico, med tem ko iz vseh drugih občin ga smejo pognati.

Z domovinsko pravico združena je po naših postavah pravica do podpore, ko jo kdo potrebuje, in zaradi tega je pri nas domovinska pravica silno važna. V drugih državah pa te pravice skoraj ne poznajo, ker v celi Evropi, imenoma na Francoskem, na Angleškem, na Nemškem, se pravica do podpore ne ravna po domovinski pravici, ampak po drugih posebnih postavah.

To, da je pri nas domovinska pravica združena s pravico do podpore v bolezni in v starosti, je krivično in za našo deželo pogubljivo. Domovinska pravica se navadno podeduje, in vsakdo jo ima tam, kjer jo je imel njegov oče takrat, ko se je rodil. Ta pravica se tudi pridobi, ako izpolni kdo postavne pogoje in prosí za podelenje domovinske pravice. Trst si je pa znal pridobiti privilegij, da ni siljen dajati domovinske pravice. Odtod prihaja, da morajo naše občine preskrbovati ljudi, ki so v občini popolnoma neznaní, zato, ker so bili njih očetje ali dedí v tej občini rojeni. To je po javnem mnenju krivično in kaj takega se nikjer v Evropi ne nahaja. Trst, ki ima dobiček od močnih, zdravih ljudi, naj ima še skrb za nje, ko obnemorejo. Tako se godi drugod po svetu, tako naj bo tudi pri nas, drugače naše občine obožajo in obnemorejo, ker so siljene rediti ljudi, ki so oboleli ali obnemogli v tržaški službi. Koliko morajo plačevati občine za bolnike v tržaški bolnišnici, opisovala je „Soča“ uže pri drugi priliki. Deželni računar g. Andrej Jeglič je dotične številke objavil v poročilu deželnega odbora. Kdor ni slep, lahko vidi, da ta pot pelje naše občine do gotovega gmotnega propada.

Visoki deželni zbor naj to stvar vladi pojasni ter naj ji nasvetuje načrt take postave, ki bi določila pravico do podpore neodvisno od domovinske pravice. Ako pa ima ostati pravica do podpore združena z domovinsko pravico, tedaj naj se domovinska postava tako premeni, da zadobi vsakdo domovinsko pravico tam, kjer je prebival zaporedoma dve leti. To bi bil napredek v postavodajstvu in približali bi se postavam drugih omikanih narodov.

Peter.

Novejši dogodjaji v Trstu.

Našim čitateljem so gotovo še v živem spominu dogodjaji, ki so se lansko leto pri otvorjenju razstave in med razstavo v Trstu vršili. Znano je, da je padla 2. avgusta lanskega leta med veterane bomba, ki je bila iz neke hiše na „Corsu“ vržena in je nekatere hudo ranila, nekega 16 letnega mladenčca celo usmrtila. Znano je dalje, da je o priliki, ko je bil naš presvitli cesar in Njegova prevzvišena obitelj v Trstu, zloglasni Oberdank nameraval celo cesarja in cesarsko

Slovenec pokloniti do črne zemlje, mož, ki je v pravem pomenu ponos in dika slovenskega naroda, največji učenjak, kar jih je slovenska mati rodila, in kakor sami Nemci priznavajo, prvi slovníčar vesoljnega sveta — ta mož je vitez Fran Miklošič.

Miklošič je učenec in nastopnik slavnega Kopitarja. Delo, ki ga je ta začel, nadaljeval je Miklošič in se pri tem vglobil v najskrivnejše globočine jezиковnega ustroja. Kakor nobenemu pred njim, odprl je njemu jezik radovoljno vse svoje skrivnostne predale ter mu dal razgledati in pretipati vse stroje do najmanjšega kolesca, do zadnje vzmeti. V tem ko so se drugi prvaki njegovega naroda na političnem polju borili za njega naravne pravice in skušali izvojevati jeziku ono veljavo, ki mu gre pred Bogom in pred vsem pravičnim svetom, kopal je Miklošič dolga leta v tajnih, samo njemu znanih jezikovnih rovih in prinašal iz njih vedno krasnejše in dragocenejše bisere in drage kámene, katerim so se radovali ne samo njegovi rojaki in slovenski bratje, temveč občudoval jih je ves učeni svet.

Vsaka knjiga mu je množila slavo, vsako leto mu je prinašalo nove časti, nova odlikovanja. Cesar priznal mu je zasluge in ga povzdignil v viteški stan, menoval ga je dosmrtnega uga, gosposki hiši držav-

obitelj usmrtiti, kar mu je izpodletelo, ker je bil še o pravem času zasačen. Po končani razstavi je irredenta-navidezno saj — mirovala. O bombah in petardah ni bilo ničesa več slišati.

Letos so nameravali veterani in druga društva, katera se niso irredentovskega duha navlekla, obletnico lanskih dogodjajev slovesno praznovati, ter med drugim obiskati grob onega mladenčca, kateremu je prestrigla življenja nit bomba, po strahopetnežu iz gotovega zavetja med ljudstvo vržena. Slavnost je izostala, ne vemo zakaj; najbrže radi tega, da bi občutljivih živcev irredentov ne zdražila ter tako bila povod novim nesrečam in demonstracijam. Bodi si temu, kakor hoče, stalno je, da so veteranci še le v nedeljo 4. t. m. prav mirno in pohlevno z jutranjo službo božjo i. t. d. spomin na oni dan praznovali. In to je irredentom zadostovalo, da so istega dne blizu poslopja, kjer imajo veteranci svoje shode, bomba ali petardo prižgali, ki pa ni nobenega poškodovala.

Na predvečer rojstnega dne našega presvitlega cesarja, t. j. 17. t. m., šla je po navadi vojaška godba na svirajoča po mestu. Nji se je pridružila brezštevila množica ljudstva, kar razpoči v vrtiči na lipškem trgu petarda; ljudstvo se naglo razkropi, a takoj se zopet zbere ter maršira za godbo, kakor da se ni nič pripetilo. Godba je svirala potem pred namestništvom in drugimi dostojanstveniki nekoliko kosov ter se je vrnila ob 9. uri pred veliko kosarno, kjer so jo veteranci s svojo godbo in udje društev „società facchini“ in „unione operaia“ pričakovali. Od tod sti marširali obe godbi in brezštevilo ljudstvo po „Corsu“ in drugih glavnih ulicah ter sti se končno vrnili pred veliko kosarno.

Kakor na povelje, toda po naravnem nagibu in brez posebnega nagovarjanja vrela je od tod razkročeno ljudstvo pred poslopje, kjer telovadijo tržaški italijanski sokolci, udje takezovane „ginnastike“. Ljudstvo je vlomilo vhod v one prostore ter je razbilo in razmetalo na ulico vse, kar mu je pod roke prišlo. Med tem so se vedno čuli klici: „fuori gli Italiani, fuora gli stranieri“ (ven... z Lahí, ven s tujeji!) Po dovršenem razgrajanju vrnila se je množica v mesto, večina se je razšla, jeden del pa je hotel naprej pred poslopje tržaškega lista „Indipendente“ ter tudi tam razsajati, toda policija je to zabranila.

Drugi dan, 18. avgusta, je 50 udov „ginnastike“ napadlo po noči ob 11. uri sourednika „Triester-Tagblatta“, gospoda Brehmer-ja, ko je mirno iz uredništva domov šel. Gospodje so urednika z gorjčami prav hudo pretepli ter naglo pete odnesli, ko se jim je policija približala. Brehmer-ja so prenesli v bolnišnico; nadejati se je, da zopet okreva. Kasneje so poskusili rogovileži tudi uredništvo onega lista napasti ter tablo iznad vrat odstraniti, a tudi tukaj so se morali straži umakniti.

V nedeljo, 19. t. m. na večer, zbralo se je kakih 150 udov irredentovske „ginnastike“ v takozvani Trevisan-ovi krčmi nasproti poslojju „ginnastike“. Kaj so tukaj gospodje iskali in kaj nameravali, o tem prepričal se je nadzornik varstvene straže, g. Zempirek, ki je z dostojnim spremstvom krčmo obkolil, irredentovske sokolce natanko preiskal ter jih prisilil, da so posamezno odšli. Pri sebi so imeli revolver in mnogo gorjač (debelih palic). Predno se je to godilo, prepričal se je o pravih namenih teh tičkov neki trgovec, kateri je korakal nekoliko vinjen pred označeno krčmo ter bil nepreviden dovolj, da je zaupil „evviva l' Austria.“ Udje imenovanega društva trpijo med drugim tudi na tej bolezni, da ne morejo kaj takega prenašati. Hitro skoči torej kakih dvajset onih gospodov za predržežem ter ga radi tolikega hudodelstva prav dobro našeska.

Toda iz Trevisanove krčme niso šli gospodje še domov, temveč zbrali so se zopet v kavarni „Chiozza.“ Nekateri veterani, kateri so šli mimo te kavarne

nega zbora in mu podelil naslov dvorskega svetovalca.

Od 1851. leta, ko je nastopil učiteljstvo na dunajskem vseučilišču, zbiralo se je okolo njega leto za letom na stotine uka željnih slovenskih sinov, ki so njega nauke potem nesli v širni svet in je širili veskoda, kjerkoli se razlegajo slovenski glasovi. Po njegovih učencih in po njegovih knjigah dospévajo njegovi nauki tudi do onih, katerim ni dano poslušati žive besede mojstrove. V tem zmislu smo Miklošičevi učenci vsi, ki se trudimo pisati v duhu slovenskega jezika ter mu skušamo pridobiti veljavo pred svetom.

Zato pa poromajo letos jeseni, ko se bode v njega rojstvenem kraju praznovala sedemdesetletnica slavnega učenjaka, od vseh strani slovenske zemlje hvaležni rojaki v Radomerce pri Ljutomeru, da koikor mogoče proslavijo dan, ko je pred sedemdesetimi leti slovenska mati rodila diko in ponos svojemu narodu. A kod in kamo večje bode pa število onih, katerim okolnosti ne dopuščajo, da bi se osebno udeležili slavnosti, ki pa se bodo v svojih skromnih sobicah hvaležnega srca spominjali učenega rojaka ter v duhu z množico, zbrano na rodovitnem murskem polju, vred klicali: Slava velikanu učenosti! Slava sinu slovenskega kmeta!

domov, so se zopet predrznili zaupiti „evviva l' Austria,“ in hitro privre iz kavarne kakih dvajset mož z gorjčami ter prične po veterancih udrihati. Pri tem delu jih je motil zopet pospod Zempirek, ki je naglo pritekkel s svojo stražo veterancem na pomoč. „Sokolci“ so se hitro poskrili in razkropili, vendar se je straži posrečilo štiri tičke uloviti.

Te dogodjaje podajemo našim čitateljem brez posebnega razlaganja. Dovolimo si pa pridjati, da bi bil že skrajni čas, da bi se tem neznosnim razmeram v Trstu enkrat za vselej konec naredil. Sredstvo za to je čisto priprosto. Grofu Taaffeju mora biti znano; čas je, da bi je že enkrat vpejali! —

Razmere v Istri.

V občje je znano, da je še pred desetimi leti imela Istra 2/3 slova uskih in 1/3 italijanskih prebivalcev. Nezaslišanemu pritisku se je posrečilo, da je slovensko prebivalstvo v zadnjih desetih letih navidezno za 10% upadlo, a pri vsem tem mora vsakdo, tudi najzagrizenejši Italijan, priznati, da je v Istri še zmirom večina prebivalcev slovenska. Pričakovati bi bilo torej po naravnem zakonu, da je tudi zastopstvo večine istrskih Slovanov številu ljudstva primeru; a temu je vse drugače. Vsled čudnega volilnega reda in drugih okoliščin, katerih opisati nam prostor in drugi oziri ne dopuščajo, zastopana bi bila vsled zadnjih volitev večina slovenskega prebivalstva po 5 (beri petih) poslancih, število, ki po deželni istrski postavi ravno zadostuje, da more manjšina deželnega zbora nekoliko samostalno postopati, interpelacije staviti itd.

Slovani v Istri so se nadejali, da bodo imeli vsaj devet zastopnikov v deželnem zboru poreškem; možje, ki razmere v Istri natanko poznajo, so nam pravili, da bi bili pri sedanjih razmerah prav lahko 13 slovenskih poslancev v Poreč spravili. Kako pa je do tega prišlo, da je le pet slovenskih poslancev prodrlo, tega razpravljati nam različne okoliščine ne dopuščajo, kakor smo že omenili. Na podlagi obstoječih razmer hočemo pa objaviti dejanja, ki so se vršila zadnji čas v deželnem zboru poreškem, dejanja, katera vzbujajo ne le našo, temveč tudi pozornost odločilnih višjih krogov.

Dne 16. t. m. je bil deželni zbor z navadnimi formalnostmi po deželnem glavarju g. Vidulichu odprt. A že glavarjev nagovor je obsegal nekatere stavke, kateri so naznanjali pretečo nevihto. Dr. Vidulich je v svojem nagovoru naglašal, da je nastal v Istri hud boj med narodnostmi, ki v Istri bivajo, a da je bil boj v deželo od zunaj prenešen. Gospod glavar pa ni povedal, ali po pritepenicah iz Italije, ki kri slovenskega ljudstva v Istri izsesujejo ter se kot gospodarji te slovenske dežele vedejo, ali po renegatih, katerih očetje so iz Ribnice na Kranjskem doma in so si toliko premoženja s prodajanjem piskrov in druge korčevine v Istri pridobili, da so zamogli svoje sinove na vseučilišče v Padovo pošiljati, kjer so se strastnega sovraštva do Slovanov nasrkali. Toda Istra ostane zvesta, nadaljuje glavar, starim navadam in ne bode dopuščala, da bi se ji stara „kultura“ odzvela. Verujemo, da gospod glavar to želi in kar človek želi, na to tudi rad veruje, vendar mi smo prepričani, da se ne bodo pustili istrski Slovani po „stari navadi“ od Karnjelov odirati in zapovedovati si od ljudi, ki so hujši kot židje, kar pouzročuje, da se noben žid v Istri ne naseli, kakor smo v nekeje geografiji čitali.

Temu govoru nasproti je poudarjal vodni zastopnik, da bo vlada vselej deželni zbor podpirala, kader se bo pečal z zadevami, katere so vsem v Istri bivajočim narodnostim koristne.

Na dnevnem redu druge seje, katera je bila istega dne popoludne, je bilo 1. poročilo dež. odbora o protestih zoper volitve in 2. volitev različnih odsekov. Volitev večine poslancev je bila potrjena, le volitev poslancev Spinčića, Križanca in Šterka, ki spadajo k slovenski manjšini, in laških poslancev dr. a Costantinija, barona Lazzarinija, dr. a Doblanoviča, Bambota, dr. a Bolmarcica in glavarja Ellushegga je bila izročena posebnemu odseku v pretres in poročilo. Opomniti pa moramo, da je bil kanonik Šterk jednoglasno voljen, a da je že deželni odbor njegovo volitev iz popolnoma ničevih razlogov pobijal. Da so se Slovani pri drugi točki, pri volitvi v različne odseke, prezirali, je naravno in ni treba tega niti omenjati.

Tretja seja je bila v torek, 21. t. m., a ta je bila zelo zelo burna. Poslanec Laginja je začel prvokrat v tem zboru hrvaško govoriti. To je razburilo kri poslušalcev in italijanskih poslancev tako, da ni mogel govornik nadaljevati, ter da je moral glavar poslušalcem zapovedati, da so dvorano zapustili. A ko je hotel g. Laginja svoj govor nadaljevati, zapustila je večina poslancev dvorano, vsled česar je bilo dalje zborovanje nemogoče. V tajni seji popoludne istega dne odobril je deželni zbor vse volitve, le tri slovenske poslance Spinčića, Križanca in Šterka je iz zbora izbacnil. Po seji je druhal poreška sprejela slovenske poslance z mačjo godbo in prete-

(Dalje v prilogi).

njem na njih stanovanja. Slovanski poslanci so poslali protest deželnemu glavarju Vidulichu in ministru grofu Taaffeju ter so zapustili Poreč.

Neredi v Zagrebu.

Povsod homatije! Na Dunaji so pričeli delavci zoper policijo rogoviliti, a bili so naglo zavrženi. Razen nekoliko razbitih glav niso dosegli drugega, kakor to, da izostane svečanost, katero so nameravali napraviti dunajski meščanje 12. sept., ker je bil otet Dunaj hudim Turkom pred 200 leti. Policija je vsled teh neredov svečanost prepovedala. Tudi v Pragi so hoteli nekateri gospodje o priliki Schwarzenbergove svečanosti žide nekoliko postrašiti in zoper nje rogoviliti, toda straža jim je to veselje skalila. Resneje so bile demonstracije zoper žide v Budapešti in na Ogerskem sploh. Političnega pomena so homatije v Trstu in Poreču, kjer je druhal slovanske poslance z „mačjo godbo“ na dom sprejela. Najresnejše so pa homatije, katere so se vršile pretekli teden v Zagrebu in drugih hrvaških mestih. Povod jim je sledeči dogodjaj.

Finančni nadzornik David, magyarski žid, imel je že dalje časa pripravljene ogrsko — hrvaške grbe z magyarskimi napismi, da jih pribije nad finančni urad. Sedaj se mu je videla najlepša prilika, da to izpelje, kar je že dolgo poprej nameraval. Je-li to učinil na svojo roko, da bi se Magyarom bolj prikupil, ali v sporazumljenji s finančnim ministrom, to ni znano. Ti grbi z ogrskim napisom so Hrvatje hudo v oči bili. Sklicati so hoteli shod, kateri bi imel to zadevo obravnavati ter deputacijo k Davidu poslati, naj grbe odstrani. A shod bil je prepovedan, in grbe in finančni urad je straža varovala. Meščani zagrebski so se pa nekega dne zbrali in o belem dnevu grbe odtrgali in poteptali. David, kateri je kazal prej mnogo poguma, je vsled tega kar naenkrat zbolel. Na večer se je ljudstvo zopet zbralo in nekaterim magyaronom okna pobilo. Drugi dan in od onega časa naprej je Zagreb miren. Nič boljše se ni godilo magyarskim napisom po drugih hrvaških mestih; povsod so jih siloma odstranili. David je zbežal v Budapešto. To je skrčen obseg vsega, kar se je v Zagrebu pripetilo.

Naravno je, da je to Magyare razkačilo; saj ni tako občutljivega ljudstva na svetu v narodnem oziru, kakor so Ogrji. Da je pravica na strani Hrvatov, kateri imajo v pogodbi, z Ogrji skleneno, zagotovljeno poplačano hrvaško uradovanje i. t. d., to pri Magyarih malo izda.

Kaki bodo pa nasledki temu, ne da se danes sprevideti. Magyari gotovo ne bodo hoteli odstopiti od tega, da naj magyarski grbi z magyarskimi napismi ostanejo. Kako Hrvatje o tem mislijo, kaže govorica, ki je bila po Zagrebu razstrošena, da bodo raje mesto zažgali nego tako oskrnjenje svojega prava trpeli.

Ogrski ministerski predsednik Tisza, hrvaški minister Bedaković in hrvaški ban Pejačević prišli so vsled teh dogodjajev v Beč, da cesarju o njih poročajo. Imeli so ministerski posvet pod predsedništvom presvitlega cesarja, katerega se je tudi ban Pejačević udeležil. Kaj se je tam dognalo, o tem so poročila različna. Nekateri trdijo, da je vsled posredovanja cesarjevega stvar dognana tako, da ostane vse pri starem; drugi zopet hočejo vedeti, da se bodo grbi z magyarskimi in hrvaškimi napismi kasneje, ko se Hrvatje nekoliko pomirijo, zopet na poslopja finančnih uradov razobesili. Povsod težko pričakujejo avtentičnih poročil o sklepih ministerskega sveta.

Mestni zastop in odbor meščanov v Zagrebu sta izjavila, da prebivalstvo pripozna skupni grb (ogrsko hrvaški), da prevzame obe korporaciji jamstvo za vzdržanje miru, ako se na finančnih zgradbah razobesijo uradne tabele s skupnim grbom in s hrvaškim napisom. Hrvaški listi pišejo jako spravljivo.

Tudi v Zlatariji in v Zagorji so nastali nemiri kmetov, toda zaradi posipanja cest. Zandarji morali so posredovati ter mir urediti. — V Zagrebu je bil ranjen neki mizar Stiplošek, ki je umrl. Pogreb vršil se je mirno. Pričakovati je, da iz tega ne nastanejo nikaki hudi nasledki. A novejša vest, da prideta v Zagreb in na Hrvaško dva ogerska regimenta, ne obe-tuje nič dobrega. —

Dopisi.

V Dornbergu, 14. avgusta. Opomin sl. c. k. okr. glavarstva na slovenske župane zaradi plesov ni imel, kakor beremo in vidimo, onega uspeha, ki bi ga bil moral imeti. Tudi mladež naše neznanne vasiice Zalevske ni še nikoli tako strastno plesala, ko ravno preteklo nedeljo, da ne govorim o praskah, ki so pri takih prilikah navadne. Zjutra niso pridigar zastopj poudarjali: zdaj častimo Boga, spoštujemo praznik, a kmalu začnete nasprotno češčenje. Lahka

in kratka je služba božja, daljša in dražja druga. — Zadnjo moč naše upehane mladine, ki je v krčmi zbrana obhajala svoj blaumontag (dan lenega počitka), vzbudi večera nenadoma o pol ene ure popoldan votlo zvonenje, oznanujoče, da gori kmečka štala, ki sloni na precej veliko šolsko poslopje. Ta je že drugi požar v enem meseci. Na mah, brez pervaške koračnice prisope toliko ljudstva k novemu plesu, da so ogenj na štalo omejili, in tako kmetsko živino in nekaj sena rešili; vse drugo, kar spada k štali, je pokvarjeno ali uničeno. Sumi se, kakor sled kaže, da se je ogenj zapalil spodaj v štali po kaki lahkomiseljno zavrženi cigareti domačih ljudij.

Ne smem zamolčati, kako predpraznične bilje in poste obhajamo. V Dornbergu smo nesrečni, da imamo tri slabe klavnice, ki se čredijo, kakor živinski poganjaji na paši, med tem ko smo enkrat imeli le eno pa slavno za ves okraj. Oni teden pride vrsta na mesarja P., ki razkosi meso iz zgornjega Krasa sem doneseno, od bolnega goveda, ki je bilo zaklano v nenavzočnosti mesogleda. Govoričenje in neke poredne nasledice driske-griže primorajo krajno zdravstveno oblast v dotično mesnico. To je zadostilo, da so se lonci po vasi od ognja odstranili, in da se je občini post naložil. Župan najde uzrok, da mesarju nadaljno razpečanje mesa ustavi, in naznani svoj učin sl. c. k. glavarstvu. Slavno glavarstvo odgovori županstvu v izveličavni nemščini, da pred iztekom preiskave nima dotičnega mesarja v njegovem obrtu motiti, temveč naj naznani, kako se druga dva mesarja v tem poslu vedeta. Župan nevesč nemščine nosi in bo še dalje časa okoli nosil in tuhtal vsebino odgovora za nadaljno postopanje, Dornberžani pa med tem obhajamo judovske praznike opresnih kruhov.

Iz Šebrelj. Kot hvaležni sinovi dobrotljivega očeta, presvitlega cesarja, kateri so nam v teku 7 let nič manj kot 1100 gl. darovali, praznovali smo 18. dan avgusta, dasi je bil delavnik, prav sijajno. Že zgodaj v jutro zbudilo nas je ubrano nabivanje zvonov in daleč razlegajoče se streljanje možnarjev. Nikdo ni prašal, kaj to pomeni, ker naši vaščanje so dobro vedeli, da je danes rojstni dan njih dobrotnika. Pokazali so svojo hvaležnost posebno pri sv. maši, katero so č. g. župnik Harmelj brali, z mnogobrojno udeležitvijo in z lepim vedenjem. Pevci, od č. g. župnika mojstersko izurjeni, so nenavadno gunglivo peli ter ljudstvo navduševali, naj moli za svojega vladarja.

Iz Povirja, dne 14. avgusta. Nad šestdeset let je že preteklo, od kar so naši pokojni očetje v Povirji šolo utemeljili, in v prešlih časih je tukajšnja šola dobro napredovala. S ponosom smem trditi, da nobena druga šola v sežanskem okraju se ne more ponašati, da bi bila začetnica tolikim zdaj imenitnim osebam, kakor naša šola. Ona je začetnica sedanjemu milostljiveemu tržaškemu škofu dr. Janezu Glavini (kdor se hoče potruditi, naj pogleda v častne šolske bukve od l. 1838); njo so obiskovali častiti gospod Miha Švab, korar tržaške stolnice, umrl 27. aprila t. l., potem č. g. Jakob Kocian, duhovni pomočnik pri jezuitih v Trstu, č. g. Matija Sila, župnik na Repnem Tabru, č. g. Jakob Sila, katehet v Trstu, g. Luka Sila, učitelj v Zgoniku, in g. Andrej Mahnič, c. k. vodja vojaških računov, sedaj v pokoji v Ljubljani. Ker smo imeli tista leta večidel izvrstne učitelje, je naša šola tudi dobro napredovala. Od kar je prišla nova šolska postava, in so bile učiteljske plače po novih postavah urejene, bilo je za tukajšnjega učitelja samo 400 gl. določenih.

Tedanji naš nepozabljeni učitelj g. Anton Benigar, kteremu se je zdela nova plača majhna, prosil je za službo v Tomaji, ker tam je bilo za učitelja odmenjenih 500 gl. Tedaj se je preselil v Tomaj in nam je odnesel sabo šolsko srečo. Ker je bilo tista leta veliko pomanjkanje učiteljev, pri nas mala plača, pa ogromno število šolskih otrok, ni hotel noben učitelj za našo šolo prositi. Tako smo ostali celih šest let brez rednega učitelja. Zdaj imamo sicer dobrega in marljivega učitelja, pa žalbože je boleha; torej pri tolikem številu otrok ne more s šolo čosti napredovati. Zato je naš krajni šolski svet lansko leto vložil prošnjo na slavni okrajni šolski svet v Sežani, da bi nam blagovolji poslati za pomoč podučitelja, oziroma učiteljico; ali okrajni šolski svet nam je prošnjo vrnil z opazko, da zaradi pomanjkanja učiteljev in prevelikih šolskih stroškov ne more začasnoprošnje uslišati. Res, varčnost je lepa čednost, če zmerza; ali s tem odlokom nam ni čisto nič pomagano in nismo z njo zadovoljni.

Nahajajo se v sežanskem okrajnem glavarstvu občine, namreč Sežana in Komen, ki imajo po štiri učitelje, oziroma učiteljice, in nobeden teh učiteljev ali učiteljic ne podučuje više od 50 otrok. Občine Merče in Povir, ki spadati pod to šolo, štajeta okoli 1400 prebivalcev in 152, reci: sto pedeset in dva

otroka, kateri redno šolo obiskujejo, in plačujeti v šolski zalog nad dvanajst stotin forintov, imamo pa samo enega bolnega učitelja. Tudi če bi bil učitelj nartrdujšega zdravja in železnega značaja, ne more pri toliki množini otrok nikdar svojega cilja doseči. Ali ni tak ubogi učitelj vreden, da bi ga zabiležili v knjigo mučencev? Tudi letos je bil naš učitelj meseca maja in junija celih sedem tednov bolan, in naši otroci so bili ves ta čas brez šole. Ali je to prav, da okrajni šolski svet pusti otroke brez vsega podučanja? Vsak stan, naj ima kakoršno službo si bodi, dobi v času bolezni namestnika; ali bi se ne bila mogla iz Sežane pošiljati pomoč, ker Povir je samo piclo uro od Sežane oddaljen?

Bog me, kadar pride čas plačila, ni nobene izjeme, nobeden ne poprašuje, če so otroci podučeni, ali ne, ali imate enega učitelja, ali celo nobenega, ampak molčati mora ubogi kmetič in plačati, kar je dolžan, in s tem je vse poravnano.

Iz Velikih Žabelj, 15. avgusta. Tu imate, g. urednik, moj prvi dopis; ako Bog dá srečo, pride jih za prvim še več. Danes Vam imam poročati o našem „Bralno društvo“.

Da bi tudi mi Žabeljci ne zaostajali v omiki in napredku, da bi i mi našum bistrili in zdrava naša srca blažili in ja za vse lepo in dobro vneli: osnovali smo v naši sredi „Bralno društvo“.

Ustali smo iz stoletnega spanja, zdramili smo se. Tudi mi se hočemo za sedanji čas z neobhodno potrebnimi vednostmi seznaniti. Nočemo več v tako važnih časih rok križem držati! Spoznali smo, da vse to dosežemo le, ako ustanovimo društvo, katero bode skrbelo za podučne knjige in za časopise; spoznali smo, da povsod, kjer so bralna društva; postaja duh kmetov, posestnikov in rokodelcev plemenitost in svobodnejši. Pravila „Bralnega društva“ so nam došla uže koncem preteklega meseca, od visokega c. k. namestništva potrjena.

Minola nedelja, ko smo prvič slovesno bralno sobo odprli, bila je za nas lep in pomenljiv dan, dan splošnega veselja, kakoršnega še nikdar v Velikih Žabljah. Na vsakem obrazu zapazil si radost in veselje. V društvenih prostorih sledili so govori in napitnice naših vrlih mož in potje mladincev v lepem redu, da smo bili vsi gineni. Koj v začetku slavnosti, ko so je prvi govornik spominjal presvitlega cesarja Francea Jožefa I., ki je podelil svojim narodom svobodo, pod katere zavetjem se more tudi slovenski narod razvijati in napredovati, zagromelo je po vsej dvorani na govornikov poziv trikrat zaporedoma: „Bog živi nam cesarja!“ Ker smo se v lepej edinosti zabavljali, minol nam je popoldan prav hitro: upamo pa, da bode-mo še večkrat imeli priliko, kaj enacega v društvu doživeti. Bog daj!

Našim možem in mladeničem polagam konečno na srce: časi so resni, poprimimo se krepko duševnega dela. Pastimo vsa druga razveseljenja ter poprimimo se branja; ono nam bode gotovo k pravi sreči in blagostanju pomagalo. Zberimo se pri vsakem prihodnjem shodu v polnem številu, kajti društvo je vez, ki nas veže na dušnem polji. Ne zabimo nikdar, da v družbi je moč in da v slogi je napredek! Naša sveta dolžnost je od sedaj za naprej delati neutrudljivo, da bode društvo cvelo in sad donášalo. V resnici, omikan in moder državljani ni nikdar nezvest svoje dolžnosti!

Društvenik.

Iz Polic, 6. avgusta. — Ne spominjamo se, da bi bila imela „Soča“ dopis iz Polic. Ni temu čudo: Poličanov in Rečanov nas je 257 duš, ki s trdim delom skrbimo za življenje svojih teles, tako da nam za dušno skrb le malo časa in malo močij ostaja. Ali prav to je, kar nas je prisililo, da smo se danes oglašili. Spoznali smo, da ne moremo živeti več kakor živina, ampak da se moramo tudi mi udeležiti napredka, ki se drugod kaže. Duševno življenje dajeta in pospešujeta cerkev in šola; mi pa nimamo ni duhovna ni učitelja.

Za šolo sposobnih otrok ima naša duhovnija 46, kakor je izpričalo štetje, ki se je vršilo na vladni ukaz. Šolske naklade smo plačali brez pridružnice Reke, odkar je šolski svet sestavljen, 1200. gld. Naših otrok pa še nikdo ni videl šole, ker vse naše prošnje za šolo so bile ovržene. Sosednjih šol ne morejo obiskovati, ker so preveč oddaljene.

Tudi v duhovskih zadevah nam gre trdo. Do matere fare v Cerkno je tako daleč, da ne moremo dobivati od nje, kar potrebujemo. Za sv. mašo in za krste se potikamo po sosednjih duhovnijah; pri tem moramo marsikatero grenko požrti in imamo tudi denarne stroške. — Žalost nas obhaja, ko vidimo, kako so naši okoličani podučeni v keršanskem nauku, v pisanji, v računih, v omiki, med tem ko je pri nas tako revno stanje, da Bogu se smili. Plačevati moramo, kakor drugi, ali koristiti nimamo od našega plačevanja.

Radi bi se tudi mi kaj učili, radi bi kaj znali, ali kaj, ko nimamo ni duhovna ni učitelja.

Preteklo leto smo vložili prošnjo do presvitlega cesarja, da bi se zvišala plača našemu duhovnu. Cesar jo je dal vladi in vlada jo je uslišala ter je prisodila našemu duhovnu podporo. Tudi sami smo se nekoliko potrudili in smo zvišali duhovsko plačo, da je blizu taka, kakor drugod. Naši občinski zastopniki imajo vse to v rokah.

Zdaj pa prosimo častite gospode duhovne, naj prosijo kdo milostljivega novega nadškofa za našo duhovnijo. Takaj bo imel prijetno stanje; podučeval bo naše otroke v keršanskem nauku, v šoli, v petji; pa tudi odraseni smo potrebni poduka, ker smo zaostali za drugimi. Prosimo vse č. gg. kanonike in preč. kuzo-nadškofski ordinarijat, naj uslišijo našo prošnjo; posebno pa prosimo novega milostljivega knezonadškofa, naj nas ne pusti brez dušnega pastirja. Sklepamo svoj dopis z besedami: Bog bodi nam milostljiv, Bog nam pomagaj.

S Tolminkoga, 22. avgusta. — V naših hribih zanimamo se bolj ko navadno za obravnave v deželni zboru v Gorici. Kako bi se tudi ne, vsaj so bile letošnje volitve za deželni zbor vzbudile pri nas jako živo gibanje. Z nekako radovednostjo pričakujemo zdaj, kaj ukrene dobrega novi zbor.

Od nekaj dobivali smo iz deželnega zaklada podporo za naše ceste, da smo mogli vsaj največjim potrebam zadostiti. V tem oziru pričakujemo tudi naprej pomoč slavnega zbora. Načrtane ceste niso še vse izdelane, in kar je izdelanih, bodo potrebovale tu pa tam kako popravo. Naš svet ni raven, kakor v Furlaniji, kjer se cesta enkrat pretrga in ostane vedno dobra, le da se previdno oskrbuje. Plohe, plazovi in povodnji nam vtisih veliko škodujejo in uničijo, kar smo s trudom podzidavali in zasipali.

Pa tudi za nove ceste nam je skrbeti, kajti napreduje se povsod in mi ne smemo zaostajati. Briska cesta čez Vrhovlje in Gradec v Plavi bila bi tudi nam jako koristna, ker iz Brd prevažamo vsako jesen mnogo rebule. Zdaj moramo voziti vino skoz Gorico in celo skoz Kormin, kar nam vožnjo silno podraži. Iz Kanala naprej bi se morala pretrgati stara cesta, ki je že v srednjem veku služila kot tovorna cesta, po levem bregu Soče do Sv. Lucije. S tem bi se cesta zravnila in znatno prikrajšala, kar je v laših časih velike važnosti.

Od Sv. Lucije skoz Tolmin do kobaridskega mosta je že zdaj skladovna cesta. Morala bi se nekoliko razširiti in popraviti, da bi mogla služiti tudi vojaškemu namenom. Tako bi imeli vstrične ceste od Kobarida do Kanala, kar je v vojaškem in kupčijem oziru jako važno. Tudi Italijani imajo ob Nediži celo do avstrijske meje vstrične ceste; učimo se od sosedov, ki vejo, zakaj tako delajo. S časom dala bi se napraviti vstrična cesta morda tudi od Kanala do Plavi, do briske ceste, ki pride čez Gradec.

S te glavne skladovne ceste od Kanala (oziroma od Plavi) do Kobarida naj bi se napravile druge, kolikor je treba. Iz Kobarida v Kot se že dela; škoda, da delo ne gre hitreje od rok in da se ne dela zaporedoma, kar bi tudi državni koristi boljše ustrezalo. Z Bače v bačko dolino bo cesta neizogibna, ko se izvrši ona iz Kanala k Sv. Luciji; potrebna je pa uže zdaj. Ker sprejme vlada cesto s Giginja čez Sv. Lucijo in skoz Cerčno do kranjske meje v svoje oskrbovanje, bo deželi toliko laže skrbeti za to, da se druge ceste popolnijo, posebno ona iz Tolmina po bački grapi do Petrovega brda in kranjske meje. Slavnemu deželni zboru priporočamo, naj vzame skrb za dobre ceste v deželni in državni prid na se in naj pomaga kakor do zdaj s podporami po svoji moči.

S Krasa, 21. avgusta. — Žalost morala je obiti vsakega rodoljuba, ki je čital v zadnji tvoji številki, cenjena „Soča“, dopis s Krasa o ustavni ravnopravnosti na Primorskem. Ustava zagotavlja vsem narodom jezikovo ravnopravnost v uradih; omenjeni dopis pa dokazuje, da pri c. k. pomorski in kupčijski sodniji v Trstu se jezikova ravnopravnost ne priznava, oziroma ne izvršuje. To mora boleti vsakega rodoljuba, pa tudi s strmenjem napolniti vsakega državljanca, če tudi ni Slovenec. Jezikova ravnopravnost v uradih je pravica, ki je dana in priznana vsem narodnostim in posameznikom vsake narodnosti. Ta pravica ostane neovržena, dokler ostane osnovna postava, ki jo podeluje, in obstoji v tem, da sme vsakdo v uradu rabiti na svojih tleh svoj jezik in da sme zahtevati odgovor v svojem jeziku. Pravica na eni strani deva dolžnost na drugo stran. Cesarji uradi so postavili dolžni sprejemati vloge v jeziku uradnega okraja in odgovarjati v njem. V tem menda nimamo nikakega nasprotnika; to mora priznavati vsakdo, ki vé, da osnovna postava ima §. 19., in ki vé, kako se je ta § utemeljeval, ko se je na Dunaji delala postava.

Ča pa imamo pisano pravico, prašamo, zakaj se nam pravica dejansko ne izpolnjuje? Kaj nam pomaga, če nam kdo reče, da imamo pravico do vse peči kruha, če pa nikogar ni, ki bi nam dal vsaj en blebec?

Pri polni peči najlepšega kruha lahko lakoti pogine. Nič nam ni pomagano, da nam ustava zagotavlja jezikovo ravnopravnost; izvesti jo je treba, drugače nismo ravnopravni.

Iz Komna, 22. avgusta. — (Veteranska svečanost.) 18. in 19. avgusta t. l. sta dneva, ki ostaneta vsakemu veteranu tukajšnjega društva v prijaznem spominu.

Dne 18. t. m. obhajal se je slovesno rojstni god Njegovega Veličanstva našega presvitlega cesarja. V ta namen odšli so veterani v prazneni uniformi s svojo godbo v tukajšnjo župniško cerkev. Po končani službi božji stopali so za svirajočo godbo po vaških ulicah ter so se postavili najprej pred stanoviščem župana Miroslava Švare, častnega sodruženika veterancev, potem pred stanoviščem župnika dekana in častnega sodruženika, gosp. Jakoba Doljaka, kateremu je predstojnik veterancev tukajšnjega okraja gosp. Josip Wallenhof s primernim nagovorom izročil pismo obsegajoče hvaležno priznanje njegovih zaslug za društvo od strani predsedništva veteranskega društva.

Po izvršeni carski pesni korakali so veterani pred stanovišče gosp. Antona Kovačiča, tukajšnjega posestnika, katerega je društveno predsedništvo imenovalo častnim soudom. Nasproti veteranom stoječemu gosp. Kovačič-u omenil je predstojnik v italijanskem ogovoru z najtoplejšimi besedami njegove posebne zasluge za veteranstvo in posebno za veterane tega okraja. Potem se je imenovanemu gospodu društveno znamenje na persi pripelo in se mu je diplom izročil.

Tudi tu se je cesarska pesem svirala; potem ko je bil ta novi častni druženik z živahnimi „živio“ klici pozdravljen, korakal je veteranski oddelek z godbo v gostilnico gosp. Alojzija Bandelja, kjer so častniki veterane in godbo pogostili.

Popoldne igrala je veteranska banda nekoliko prav mišnih muzikalnih kosov; zvečer je pa na čast gosp. Galline, zapovednika deželne žandarmerije, ki je tukajšnjo postajo slučajno ogledaval, napravila nekako večernico. (Konec pride.)

Sveto pri Komnu, 12. avgusta. — Čitali smo v št. 31. „Soče“ dopis od tukej. G. A. K. popisuje nesrečo Avguščina Abrama, kateri je 20. pret. meseca 23 metrov globoko med skale padel.

Dopis je res zanimiv, ali vender ni vse res, kakor je G. A. K. poročal. On pravi, da je dečku g. ranocelnik Merkel rane zavezal in zapovedal, kaj se ima delati z revežem. To ni res! Da je bil g. ranocelnik Merkel poklican k Abramju je istina, in da je bil pri bolniku, je tudi istina; ali rane je izčistil in obvezal g. dr. Pertot, ki je prišel z družino za nekoliko časa iz Trsta na komenski zrak.

Ko je ta blagi gospod zvedel nesrečo ubogega Abrama, šel je k J. Pipanu in ga je prosil, naj bi mu pokazal stanovanje nesrečnega. Ko prideta na bolnikov dom, začel je g. doktor preiskovati dečka, in našel je, da ima eno roko in nogo zlomljeno, kar se je videlo, kajti ubogemu dečku so v roki in v nogi koščice škripale, ko jih je umni zdravnik postavil na svoja mesta. Potem mu je s pavolo in povoji trdno zavezal bolne ude in mu je napravil čevlji s cementa tako, da deček ne more gibati se. Vse to je g. dr. Pertot storil brezplačno. Torej vsa čast in hvala temu gospodu, ki ima tako blago srce za našega ubozega kmeta.

Dragotinen.

V Trstu, dne 20. avgusta. — „Soča“ mora tudi iz Trsta kako poročilo imeti, misli sem si, in hajdi spisal sem to le, ako sprejmeš v tvoje predale. Nekaj se kuha tu v Trstu, irredenta zadaje v zadnjih trenutkih sunke vsacemu, kedro ji pod roko ali nogo pride. (Popis zadnjih neredov smo opustili, ker govorimo na drugem mestu o njih. Ur.) Razburjeno je vse: lahončiči zato, ker so jim njih gnezdo razdrli, da je sedaj zaprto, avstrijska stranka zopet, ker mečejo petarde, kar je vse graje vredno. Ko se je „Soča“ 12. t. m. vračal od izleta z Opčin, bila sta dva pobalina jutrova, katerih eden je hotel grediti društvo, ko je memo šlo; pa neki zadej hodeči rodoljub plačal jih je z domačimi novci; polne pesti nakladal jim je na butico, nazadnje pa je še z njih palico naredil na njih hrbtih par križev, katere, se vé, bota pamtila krivonosca.

Zdaj je zopet mirno v Trstu, Bog vé, do kedaj. V nedeljo bode slavilo „Delavsko podporno društvo“ rojstni dan svojega pokrovitelja cesarjeviča Rudolfa, zjutraj ob 8. uri pojde s svojo zastavo in godbo v cerkev k maši, zvečer bode pa imelo v prostorih „Hotel Europe“ svoj zabavni večer. Pred kratkim časom pisal je neki K...l v „Sl. Narod.“ nasvet, naj bi se v Trstu dve obstoječi delavski društvi združili! To je res hvalevreden nasvet, katerega mora vsak odobravati, če ima količkaj soli v glavi.

Naj bi se gospodje obeh društev sešli in se posvetovali o načinu, po katerem bi se prišlo brez vseh ovir do zaželjenega cilja. Ali bi ne bil primeren rojstni dan carjeviča Rudolfa, ko praznuje prvo društvo slovesno svoj veseli slučaj? Morda se ravno ta dan

položi temelj slogi mej razcepljenim narodom, da bo nastalo neko novo prerajeno narodno življenje v Trstu? V to pomoz Bog in sloga. Gospodje, kateri ste na čelu društvoma, vzemite v roko to prašanje. Doberdan.

Iz Istre, dne 6. avgusta. — (Iz potne torbice. — Konec.) Ko sem z vlakom drdral po sivem Krasu, koji pa je tedaj bil še precej zeleno odet, videl sem na vseh postajah le tuje napise. Južna železnica ni prijazna slovenskemu jeziku; boljša je v tem obziru državna istrska železnica, kjer se bolj spoštuje naš lepi slovenski jezik. Ali proužročujeje slovenski napisi tolike stroške, ali je vodstvo južne železnice Slovincem nasprotno? Najbrže je drugo, kajti njeni uradniki so večinom tujci ali potujčenci.

Bila je huda vročina. Na postajah pa so otroci klicali: „bösa“, „bösa“! Ni čudno, da otroci ubozih Kraševcev po leti hodijo bos, sem si mislil, saj hodijo povsodi; čemu tedaj popotnikom to pravijo? Čudno pa je, da so isti otroci prodajali vodo! Ali so bosa deklice hotele s klicanjem „bösa“ opozoriti potnike, da se jih usmili, da kupijo od njih vode, da si bodo mogle kupiti obuvale, ali so vodo imenovala „bösa“? Ako bi vedel, da je prvo, bi gotovo kupil kozarec vode, da bi pomagal revnej deci; ako pa je drugo, bi čestital velikanskemu napredku pomemčenih šol na Krasu! Katero je, ugame vsakedo.

Na postaji v Divači — Divacca, brrr! — kjer sem kratek čas počakal vlak istrske železnice, mi je v tamošnji gostilni mlad postrežček, kateremu sem ukazal, naj mi donese kozarec piva, robato odgovoril: „bösa“. Začudil sem se, da so na Krasu sami „bösa“, ter sem pogledal in videl, da se je deček debelo zlagal, kajti bil je obut, a ne bos. Jaz sem mu ponovil, da naj donese pivo, a ker je še vedno trdil da je „bösa“, je moral oditi z dolgim nosom povedat gospodarju. Isti pride, a ko ga uprašam po pivu, mi zopet laže, da je „bösa“. Ko sem uprašal, ali smo kje na Pruskem, ter mu povedal po nemški, je mož debelo me pogledal, princel pivo ter Bog si vedi kaj — mrmral. Jaz pa sem mislil, kedaj pride čas, da se privadijo vsaj za silo našemu jeziku ljudje, ki živijo na naši zemlji.

Vidite, dragi čitatelji, da sem vam marsikaj podel iz svoje male potne torbice; Bog dal, da bi kaj koristilo časti našega teptanega naroda!

Skalnikov.

Politični pregled.

Pod predsedništvom cesarjevim bili so zadnje dni ministerski sveti na Dunaji. Predmet posvetovanja so bile homatije v Zagrebu in na Hrvaškem in druge. Možno je, da so se vrteli pogovori tudi okolo predlogov za prihodnje delegacije, ki se snidejo sredi oktobra meseca.

V soboto 18. t. m. je bila odprta na Dunaji električna razstava. Carjevič Rudolf jo je osobno v imenu cesarjevem s primernim govorom otvoril, v katerem je posebno poudarjal, da je Dunaj središče, iz katerega naj bi se luč razprostirala na vse strani obsirne Avstrije.

Na Dunaj je prišel dalmatinski poslanec Klaič ter osobno grofu Taaffeju izročil pritožbe večine poslancev dalmatinskega deželnega zbora zoper postopanje namestnika Jovanoviča. Listi poročajo, da sta se Taaffe in Klaič popolnoma sporazumela. Na najvišem mestu se pa močno poudarje želja, da naj ostane Jovanovič na sedanjem mestu.

Na Dunaji se je mudil pretekli teden tudi kralj Milan z ministrom zunanjih zadev Piročancem, kateremu je podelil nemški cesar veliki križ rudečega orlovega reda. V Carigradu se mudi pa knez črnogorski, kjer je bil zelo prijazno sprejet. Sultan sam ga je odlikoval z visokim redom, isto tako tudi njegovega spremiljačega ministra. Tudi rumunski kralj Karol bavil se je na Dunaji ter je odpotoval na Nemško. Kaj to pomeni, da visoke osebe toliko potujejo?

Domače stvari.

Cesarjev rojstni dan praznoval se je v Gorici prav slovesno. Na večer pred slavnostnim dnevom svirali sti vojaška in mestna godba po mestu. V soboto jutro imeli so vojaki in veterani vojaško mašo na Rojicah, kamor je bilo šlo tudi mnogo ljudstva. Ob 10. uri bila je slovesna maša v prvostolni cerkvi, katere se je udeležil deželni odbor, cesarski uradi, mestni župan, učitelji in učiteljice, razni dostojanstveniki, društva in mnogo občinstva. Ob 1. popoldne imeli so oficirji skupni obed pri treh kronah, kjer je

na dvorišči svirala vojaška godba. Napitnico Njeg. Velič. spremljala je godba s cesarsko pesmijo. Na uradnih hišah vihrale so zastave.

Grof Chambord je umrl danes zajutra ob 7. uri.

Za Kociančičev spomenik darovali so dalje: Štefan Kofol, častni kanonik, 5 gl. — Alojzij Bader, svečar v Gorici, 5 gl. — dr. Anton Gregorčič, profesor bogoslovja, 4 gl. — znaša 14 gl. Prenesek 136 gl. 50 kr. Vkup 150 gl. 50 kr.

Ker bodo prihodnji teden za duhovne v goriškem semenišči duhovne vaje, katerih se udeleži večina dosedanjih darovalcev za Kociančičev spomenik, zato meni „Sočino“ opravištvu, da bi bilo primerno, ako bi se darovatelji pri tisti priliki, to je po končanem duhovnem opravilu v petek, 31. t. m., ob 8. uri zajutra zbrali v semeniški obednici in izvolili odbor, ki bi prevzel do zdaj nabrano vsoto, ki bi dalje nabiral doneske in potem skrbel za izvršitev častnega namena. Darovatelji, ki se ne udeležijo duhovnih vaj, naj bi prišli imenovani dan vsaj k volitvi, ali pa naj bi pooblastili druge darovalce, da za nje volijo. Opravištvu „Soče“ izroči imenik dosedanjih darovalcev č. g. vikarju Blažu Grčiću, ki je poslal prvo vsoto v ta namen, da bo vodil volitev in da pripravi za to, kar bo potrebno. Nekateri gospodje menijo, naj bi štel odbor pet udov, stanujočih v Gorici; naj bi se postavil pokojniku nagrobni spomenik na pokopališču s slovenskim in latinskim napisom in kamnita plošča v semeniški knjižnici z latinskim napisom; naj bi se izdelala za semenišče po kaki fotografiji podoba, kakor je ona ranjkega dr. I. Hrasta v dvorani, ki služi za skušnjo, in naj bi se izdal, ako bo denar pripušča in ako se dobi spreten pisatelj, Kociančičev življenjepis slovenski. Nasvetovani občni zbor darovateljev bi se lahko izrekel v principu za tako izvršitev ali proti nji, odbor bi pa potem skrbel, da vse kolikor mogoče natanko izpolni.

Goriški veterani čestitali so telegrafično prevzitemu cesarju in cesarjeviču Rudolfu k njih rojstnim dnevom. Dobili so telegrafično zahvalo na obe čestitanji. Generalni adjutant Nj. Vel., feldejarmajster Mondel, poslal je vitezu Catinelliju predsedniku veteranskega društva naslednji telegram: „Njegovo cesarsko Veličanstvo se Vam, gospod major, kakor tudi društvu, kateremu predsedujete, za današnja telegrafična voščila prav milostljivo zahvaljuje.“

V nedeljo po srečnem dogodku, ki se pričakuje v cesarski rojstveni, napravijo goriški veterani bakljado z godbo, ako dobi cesarjevič možkega naslednika. Veterani zberejo se ob 8. uri zvečer v ulici sv. Antona, kjer dobijo baklje in lampijone za slevesni obhod.

Fizika za nižje gimnazije, realke in učiteljska. Spisal Jakob Čebular, c. k. višje realke profesor v Gorici. Ta knjiga, o kateri smo bili omenili v štev. 31., da se pridno tiska, dotiskana je in dobiva se v goriških knjigarnah po 1 gl. 30 kr. Nadejamo se, da nam kak prijatelj lista poda obširnejo oceno tega dela, zato je danes samo naznanjamo in priporočamo zavednim Slovincem, ki hočejo v domačem jeziku čitati, kar so se nekdaj učili ali kar se še zdaj učijo v tujem, nemškem ali italijanskem jeziku. Pa tudi takim Slovincem bo knjiga ustrezala, ki niso imeli prilike, da bi se bili v šoli učili ta predmet. Jezik je gladek in krepak, izrazujoč znanstvene zakone v lahko umljivi in določeni obliki. Tisek je razločen in okrašen z mnogimi podobami, ki storijo, da je stvar, o kateri je govorjenje, bolj umevna. Podobe v drugem delu lepše so od onih v prvem delu, ki je izšel lansko leto. Z veliko marljivostjo in natančnostjo izdelano je „kazalo in tolmač“ konec knjige, ki ne navaja le naslovov poedinih točk, ampak tudi vsebino poedinih odstavkov v vsakem §. Slovenskim izrazom dodani so v tem kazalu in tolmači tudi dotični nemški izrazi, ki dajejo knjigi kot šolski knjigi posebno veljavo. Nadejamo se, da knjiga bo šolski mladeži, katero vodi spreten učitelj, prav dobro služila in da bo sploh vsakemu Slovincu v korist, ki jo pazljivo bere. Rojaki, sezite po novem in vrednem izdelku v našem slovstvu.

Vzvišeni grof Coronini, deželni glavar goriški, odpovedal se je kot tak svoji letni plači v znesku 2000 gl. in je odločil, da se ta denar porabi za ustanovljenje štipendija za goriške dijake na vseučiliščih. Poznali smo že od prej blago srce grofevo, ali sedanji njegov sklep nas je prav iznenadil. Slava takemu možu!

O baronu Winklerju, deželnem predsedniku kranjskem, govori se že dalje časa, da ne ostane na sedanjem mestu. Uradni dunajski list pa zagotavlja, da so vse enake govornice brez podlage.

Služba podučitelja na goriški vadnici je razpisana, katehetova ne.

Razpisana je služba učitelja veronauka na c. k. realki v Gorici. Prosilci naj vložijo prošnje do 20. septembra pri c. k. deželnem šolskem svetu za Goriško in Gradiško v Trstu. Dokazati morajo znanje slovenskega, italijanskega in nemškega jezika ter sposobnost za podučevanje verstva. V dosego spričevala take sposobnosti, ako je še nimajo, morajo prosilci

podvreči se posebni skušnji, ki bo v škofiji 6. septembra.

Za Starogoro, davčno občino med Gorico in Šempasom, spadajočo pod Gorico, ustanovil je goriški mestni zastop ljudsko šolo, ki bi se bila morala odpreti že pred mnogimi leti. Znane razmere v našem mestu niso trpele, da bi bilo prišlo do dejanskega izvršenja storjenega sklepa. Šola ima dva oddelka: slovenski in italijanski, v katerih bo podučeval eden učitelj. Učiteljska služba je razpisana; prošnje naj se vložijo na mestni šolski svet v Gorici. Oženjeni učitelji imajo prednost pred drugimi, ako zna žena šivati, da bo podučevala deklice v ročnih delih.

Prošnja političnega društva „Sloga“, naj bi vlada na goriškem učiteljski napravila otroški vrt, prišla je te dni nazaj z odgovorom, da vlada zdaj tega ne more storiti zaradi pomanjkanja prostorov, da je pa šolskim oblastim naročila, naj stvar sprožijo, ko dobi učiteljske druge prostore.

Kapitul frančiškanov v Ljubljani bil je 22. t. m. Izvoljeni so: provincijal P. Bonaventura Sell, kustos dosedanji provincijal P. Friderik Hönigmann, definatorji: P. Janez Žibrat, P. Kalist Medic, P. Pacifik Fister in P. Atanazij Krajnik.

V Bolci bil je 16. t. m. velik vihar, ki je prekrucnil senen voz in kravi, ki sti ga peljali, v Koritnico. Žena, ki je kravi vodila, se je srečno rešila, ker se je oklenila močne veje.

Deželni poslanec, županom, rodoljubom in njim, ki je na tem ležeče, da se naše občine uredijo na zdravi podlagi, posebno v oziru na podporo bolnikov in onemoglih ljudi, priporočamo malo, 48 strani broječo knjižico: „Zur Reform unserer Gemeindegesetzgebung. Von einem Praktiker.“ Dobiva se na Dunaji pri Geroldu.

Slavne šolske oblasti opozarjamo na današnji dopis iz Povirja, kjer imajo za 152 otrok enega bolnega učitelja.

Opozarjemo č. gg. čitatelje na današnji „Listek“, ki je vreden, da ga vsakdo pazljivo bere.

G. Franc Mohorčič, posestnik, bivši deželni poslanec in župan, ud okrajnega cestnega in šolskega odbora sezanskega, odlikovan s zlatim križcem za zasluge s krono, vrlji rodoljub in na Krasu eden najveljavnejših in najupljivnejših mož, oče sedanjega kraškega poslance, g. Rajmunda Mohorčiča, umrl je 22. t. m. ob 5. uri popoldne v tržaški bolnišnici. — V sled hudega podkožnika (wespennest) na vratu je moral iti v Trst, da mu ga operirajo zdravniki. Operacija je izšla srečno; bilo mu je boljše; kar nakrat pa se je pokazalo predvčerajšnjem, da mu je kri otrovana (ostrupljena). — Umrl je mirno, previden se sv. sakramenta za umirajoče. Njegova družina zgubila je skrbnega očeta, mnogi njegovi prijatelji izvrstnega družabnika, kraško ljudstvo vestnega in dobrega svetovaleca in pomočnika. Ranjki bil je nenavadno bistroumen, gostoljuben in mož srečnega temperamenta. Mnogi ga bodo čas svojega življenja pogrešali. Tudi mi mu bomo hranili vedno častni spomin. Bodi mu lahka zemlja! Truplo rajncega se je prepeljalo v Mataun, kder je bil pogreb v petek ob 9. uri popoldne. Mnogi tržaški njegovi prijatelji in štovatelji so mu položili na rakev prekrasni venec. „Ed“.

Vabilo k besedi, katero priredi kobaridska narodna čitalnica v nedeljo dne 26. avgusta v Žganovci dvorani ob osmih zvečer. Spored: 1. Večernica, možki zbor s tenor solom, dr. G. Ipavec. — 2. Govor. — 3. Zvezdicam, mešani zbor. H. Volarič. — 4. Igra: „Nemški ne znajo“ v 1 dejanju. — 5. Sladka kislica, možki zbor, Avg. Leban. — Po besedi domača zabava, ples, petje, umeteljni ognji. Vstopnina k besedi 20 kr., k plesu 1 gl. K obilni udeležitvi vabi uljudno odbor.

Delavsko podporno društvo pod pokroviteljstvom Njegove Visokosti cesarjeviča Rudolfa v Trstu razposlalo je svojim udom sledeče naznanilo in vabilo.

Dne 26 t. m. bode naše društvo slavilo rojstni dan svojega najmilostljivejšega pokrovitelja cesarjeviča Rudolfa in ob enem tudi vesel dogodek v najviši rodbini. — Zjutra ob 8. uri bode velika sveta maša pri novem sv. Antonu. Pri maši bode pel društveni zbor nalašč v ta namen zloženo mašo in zahvalno pesem. — Društveniki se zberejo ob 7 $\frac{1}{2}$ uri zjutra na ulici „Corsia Stadion“ pod društvenimi prostori (št. 11). Vsi udje morajo imeti na levi strani pripeto društveno znamenje. — Točno ob 7 $\frac{3}{4}$ uri odidejo društveniki izpred društvenega stanovanja v cerkev v vrstah po štirje in štirje; na čelu godba, za godbo zastava, za zastavo odbor in za odborom družabniki. Družabnice grede naravnost v cerkev, imajo tudi znamenja in se v cerkvi postavijo precej pod presbiterijem na desno. Po končanem sv. maši spremljajo družabniki v istem redu zastavo z godbo sopet v društvo in se potem razidejo.

Zvečer ob 6. uri bode veselica v salonu in na vrtu „Hotel Europa“, h kateri veselici imajo brezplačni pristop vsi družabniki in družabnice in zastopniki drugih povabljenih društev.

Vabilo. V nedeljo 2. septembra 1883. l. napravijo notranjski rodoljubi skupno veliko Narodno slavnost pod milim nebom v Postojni z govori, petjem, vojaško godbo, loterijo in z domačim razveselovanjem sploh, v spomin 600 letne zveze kranjske dežele s slavno Habsburško rodovino in na korist vseslovenskemu „Narodnemu domu“ v Ljubljani. Začetek bode ob 1 $\frac{1}{4}$ popoldne. Program: I. Govori, petje in vmes vojaška godba. 1. Pozdrav predsednikov. 2. Habsburžani in Slovenci — g. A. Obreza. 3. Jenko: „Naprej“ — zbor. 4. „Narodni dom“ — g. J. Resman. 5. G. Eisenhut: „Ustaj rode“ — zbor. 6. O potrebi in koristi branja in domačih društev — g. dr. J. Šterbenec. 7. Hajdrih: „Jadransko morje“ — zbor. II. Dobrodelna loterija. Le-tá obsega sto lepih, dragih in obče jako primernih dobitev: plemeno junico, drobnico, dragocena pohištva, koristna kmetijska orodja in gospodarske stroje, knjige, srebrenino i. t. d. Loz za loterijo velja 10 kr., dobivajo se ti pri raznih poverjenih domoljubih po vsej Notranjski in na dan veselice na nje prostoru. III. Domače razveselovanje na planem. Reditelj tej točki bode vrli „Ljubljanski Sokol“ iz posebne domoljubne prijaznosti: isto tako pomorejo gibčni „tržaški Sokol“ in slavno-znani narodni pevci iz Ljubljane našim trudoljubim pevcem. Rojci! Čast cele napredne Notranjske zavisti od srečnega uspeha tega narodnega praznika! Pokažimo zavedno svetu svojo slovensko zvestobo in udanost! Napunimo zatorej vse moči in storimo svojo domovinsko dolžnost za monument vse-slovenske narodne zavesti, za „Narodni dom“. Gledaj in strmi prijatelj in nasprotnik ta dan, kaj premore živo in dejansko domoljubje. Dr. Jurij Šterbenec, predsednik. Ignacij Gruntar, podpredsednik. Eduard Dolenc, Vekoslav Domicelj, Ignacij Doxat, Fran Iren, Hinko Kavčič, Fran Križaj, Josip Lavrenčič, Adolf Obreza, dr. Ivan Pitamic, Ivan Resman in Fran Sterle, člani ožjega odbora.

Miklošičeva svečanost vršila se bo 2. sept. t. l. v Ljutomeru. Slavnostni odbor vabi k tej slavnosti Miklošičeve učence in čestitelje, narodnjake in narod sploh iz ožje in bližje naše domovine, kakor tudi slovanske brate z juga in severa, in brez razlike narodnosti štovatelje in čestitelje velikega učenjaka. Početek svečanosti ob 11. uri. Skupni obed oskrbi g. Vavpotič v Ljutomeru. Vožnja iz Ormoža v Ljutomer priskrbujeja gg. dr. Geršak in dr. Žizak.

Načert za konjsko dirko, katera se bo vršila v nedeljo 2. septembra 1883. ob 3. uri popoldan v Žavcu v savinjski dolini. — 1. Pričetna dirka velja za žrebce in kobile V. konjerejskega okoliša ali sploh savinjskega plemena. Konji ne smejo več, kakor pot let stari biti. Posestnik mora dokazati, da je konj savinjskega plemena. Pot, katero ima konj enkrat predirjati, meri en kilometer. — Prvo darilo (državno) je 5 zlatov, drugo 3 zlati, tretje 2 zlata. — 2. Dirka plemenskih konj velja za kobile in licencirane žrebce V. konjerejskega okraja, t. j. plemena savinjskega. Pri kobilah mora posestnik dokazati, da so zadnja tri leta žrebe imele. Pot za dirko je en kilometer dolga in konj jo mora dvakrat predirjati. — Državna darila: 8 zlatov, 3 zlati, 6 gd. v srebru. — 3. Društvena dirka. Konj bodi star kolikor koli in plemena, katerega si bodi. Dirko pot eden kilometer dolgo mora dvakrat predirjati. Prvo darilo 8 zlatov, drugo 5 zlatov, tretje 4 zlati, četrto 2 zlata, peto 1 zlat. Konje je treba dan poprej naglasiti pri gospodu Hausenbichlerju v Žavcu. Kot dirkarska pravila veljajo ona graškega dirkarskega društva. Vsak, kateri se hoče dirke udeležiti, mora biti ud štajerskega konjerejskega društva, in se mora do 1. sept. 1883. pri gospodu Hausenbichlerju v Žavcu vpisati. Pri III. društveni dirki se plača založina 3 gl. — 1. septembra t. l. je v Žavcu premijiranje konj. Odbor.

Oklic! Južno štirsko hmeljarsko društvo v Žavcu naznanja vsem hmeljskim trgovcem, pivovarjem in pridelovalcem hmelja, da bode prvi hmeljski sejm v Žavcu v sredo dne 5. septembra. Letos pride na sejm 2—3000 centov hmelja, drugo leto, 1884, do 6000 centov. — Hmeljni sejni bodo od 5. septembra začeni vsako sredo in soboto v mesecih: september in oktober ako; pade na sredo ali soboto kak praznik, bode sejm drugi dan. Naznanje se še, da je savinjski hmelj vsled svoje finosti in ker ima veliko lupulina, pivovarjem jako priljubljen i da se močno po njem poprašuje.

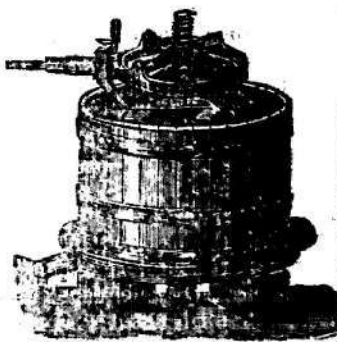
Odbor južno štirskega hmeljarskega društva v Žavcu.

Št. 176/E

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà), ustanovljene po grofu Thurnu v Gorici naznanja, da bode dne 10. septembra 1883. začela javna dražba (kant) nerešenih zastav II. četrtletja 1882, t. j. tistih, ki so bile zastavljene meseca aprila, maja in junija 1882.

Ravnatelj: Lovisoni,

Vinske tlačivnice (preše)

najnovije sestave, potrebuje malo prostora, tiskajo dvakrat hitreje kot prejšnje tiskavnice, se lahko gonijo, močne in trdne, v vseh velikostih za posameznike in za največe posestnike kot posebno vrednosti. Poročstvo, spričevala o 1000 že narejenih tiskavnicah. Načrti in ceniki po želji brezplačne in poštne

prosti. Grozdi mlini najnovije iznajdbe. Zgodnja naročila so nam všeč.

PH. MAYFARTH & Co. na Dunaji, II. Praterstrasse 66. Tovarna v Frankfurtu a. M.

Razglas.

Vpisovanje za sprejem v tukajšnja c. k. pripravljavnico za učiteljska bode 1. oktobra t. l. Sprejemajo se otroci obojega spola, ki so dovršili ljudsko ali katero drugo šolo in so nad 13 oziroma 14 let stari. Dečki manj premožnih starišev dobivajo državno podporo.

V Koboridu, 23. avgusta 1883.

VODSTVO.

Naznanilo in priporočilo.

Visoko častitej duhovščini in slavnemu občinstvu sploh naznanjam, da sem po smrti svoje stare matere, gospo Franciške Šupevece, prevzel njeno dobro znano

svečarijo,

katero bodem vodil pod sedanjo firmo:

Fr. Šupevc.

Zahvaljevam se za ranjke izkazano zaupanje, priporočam se uljudno visoko častitej duhovščini in slavnemu občinstvu, da tudi mene blagovolje počastiti z mnogimi naročili, ker so ranjka stara mati toliko izgotovljenega blaga zapustili, da mi je mogoče takoj vsakej želji ustreči. Zagotavljam pa tudi, da v prihodnje poleg dosedanje firme ostanejo tudi dosedanjji izkušeni in vestni delavci, dosedanje nizke cene, dosedanja točna in natančna potreba in dosedanje — popolnem čisto in nepokvarjeno blago.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Josip Bernard mlajši.
vnuk ranjke Fr. Šupevc.

Ljudi in blago spravlja

A M E R I K O

najbolje in najceneje

ARNOLD REIF, na Dunaji,

I. Kolowratring, Pestalozzigasse 1.

Jožef Pallich,

prodajalec c. k. šolskih in vsakovrstnih drugih knjig ter pisnih potrebščin v Gorici, na Travniku h. št. 6, priporoča svojo bogato zalogo za pisanje, risanje in šolo potrebnih priprav ter sprejema naročila na knjige, ilustrirane liste in časopise vsake stroke in v vsakem jeziku z zagotovitvijo natančne potrebe in nizke cene. Veliko zalogo cerkvenih tiskovin in molitvenih bukev iz Ljubljane priporoča posebno častiti duhovščini.

Častiti gospod Fragner!

Jaz Tomaž Zukan iz Strabenza na Moravskem Vam dajem na znanje, da je Vaš dr. Rozov življenski balzam moji ženi, ki je trpela zavoljo želodčnega krča, prav dobro služil, tako da je krč popolnoma ponehal. Nekoliko zdravila sem dal neki ženi, katero jo metala božjast, in tudi nji je storilo dobro; prosim Vas torej, pošljite mi kmalu ropet 5 steklenic.

Strabenic, na Moravskem. Tomaž Zukan.

3

Temeljita pomoč vsem, ki so v želodci ali tebuhi bolni.

Ohranjenje zdravja

neslanja se večji del na čiščenje in snazetje sekrovice in krvi in na pospeševanje dobrega prebavljanja. Najboljše sredstvo za to je

dr. Roza življenski balzam.

Življenski balzam dr. Rozov ustreza popolnem vsem tem zahtevam: oživilja prebavljanje, nareja zdravo in čisto kri, da dobi ropet svojo prejšnjo moč in zdravje, odpravlja teško prebavljanje, gnuš do jedi, kisloto zdraganje, napetost, bljevanje, krč v želodci, zaslinenost, zlato žilo, preobteženje želodca z jedili itd., je gotovo in skušano domače sredstvo, ki se je v kratkem zaradi svoje izvršne moči obče razširilo.

1 velika sklenica 1 gl., pol sklenice 50. kr.

Na stotine pisem v priznanje je na razgled pripravljenih. Razpošilja se na frankirane dopise na vse kraje proti poštnemu povzetju.

SVARJENJE!

Da se izogne vsakdo neljubim pomotam, prosim vse p. n. gg. naročnike, naj zahtevajo povsod izrečno dr. Rozov življenski balzam iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi, kajti zapazil sem, da so naročniki na več krajih dobili zmes brez vse moči, ako so zahtevali samo življenski balzam, in ne izrečno dr. Rozovega življenskega balzama.

Pravi dr. Rozov življenski balzam

dobi se samo v glavni zalogi izdelovalca B. Fragner-ja, v lekarni „k črnemu orlu“ v Pragi, Ecko der Spornergasse Nr. 205-3. — V GORICI: G. Cristofolletti, lekarničar; G. B. Pontoni, lekarničar; R. Kürner, lekarničar. V OGLEJI: Damaso d'Elia. — V TRSTU: P. Prendini, lekarničar; G. Foraboschi, lekarničar, J. Seravallo; Ed. de Leitenburg, lekarničar. — V ZAGREBU: C. Arazim, lekarničar.

Vse lekarne in večje trgovine z materialnim blagom v Avstro-Ogerskeji imajo zalogo tega življenskega balzama.

TAM SE TUDI DOBI:

Pražko domače mazilo zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prsa vnamejo, ali strdiijo, pri bulah vsake vrste, pri torih, gnojnih tokih, pri črvu v prstu in pri nohtanjih, pri zlezah, otoklinah, pri zmaščenjih, pri morski (mrtvi) kosti. — Zaprto bule in otokline se hitro ozdravijo; kjer pa ven teče, potegne mazilo v kratkem ves gnoj na-se, in rano ozdravi.

Skatljice se dobodo po 25 in 35 kr.

Balzam za uho.

Preiskovan in po mnogih poskusih kot razneseljivejšo sredstvo znan odstrani naglušnost, po njem se dobi tudi popolno uže zgubljen sluh. 1 sklenica 1 gl. a. v.

SVOJO

IZDELOVALNICO

vsakovrstne obleke
in zalogo razne robe,

katero sem imel do zdaj na Travniku v hiši s št. 12. I. nadst., prenesel sem s I. avgu stom v hišo nasproti kosarni na Travniku s šte. 28.

Zahvaljujem se pri tej priliki za zaupanje, katero so mi č. gg. odjemalci do zdaj izkazovali, ter jih uljudno prosim, naj me tudi naprej s svojimi naročili počestujejo. Zagotavljam jih hitre pa prav dobre in cene postrežbe.

M. Poberaj
krojač.

Ognja in tatvine varne

DENARNICE

Ima WIESE & COMP., Kassenfabrik
Dunaj, Budapešta, Praga.

Zaloga: Dunaj, II. Untere Donaustrasse, št. 25. Tovarna: Dunaj, II. Pappenheim-gasse, št. 58.

Pasi kilovim

najnovije sestave, prav pripravni in trdni VLAČNI, BREZ SNETI, kakor tudi vsake vrste obveze, s pavji za človeka, angl. in franc. nogovice proti krču, najno ejši pasovi za nosilec, vse ranocelske priprave iz gumeo in vse potrebšćine za bolnike.

O. NEUPERT, prej J. A. ZIEGER,
Dunaj, ustanovljeno l. 1873. kakor prej I. Graben 29, zno- tra v Trattnerhofu. Zaloga vseh pariških posebnostij. Razpošilja hitro in molče proti povzetju.

OZNANILO.

V novi zalogi čevljarskih izdelkov v gosposki ulici, via Signori, št. 10 v Pavletičevi hiši dobivajo se čevlji na izbiro za gospode, gospe in otroke po nizki ceni. — Sprejme se tudi vsakoršno čevljarsko delo in zagotovi se natančna izvršitev. — Blago, ki ne ugaja, vzame se nazaj.

Lastnik
Emil Gentile.

Samo 10 g. 75 k.

popolna obleka iz mešanine (Stoff).

Samo 8 gl. 50 k.

moderna povrhu sukna.

Samo 3 gld.

hlače iz mešanine.

Samo 5 gl. 50 k.

popolna obleka iz platna
v zalogi obleke za gospode

Ignacija Steiner-ja v Gorici,
nasproti nadškofijski palači.

Obleka za otroke vsake starosti, zaloga mešanin, vsakovrstnih domačih in tujih izdelkov, lastna šivarnica, dela se po meri hitro, fino in trdno.

Nepremočljivi plašči, ponočne sukuje, lovške sukuje, perilo za gospode, zavrtniki, plašči za gospe posebno priporočeni.